

DEBATT

Debatt | Sjukvården

Digitaliseringen av vården är ett haveri

Det finns en läsning i den största frågan för digitaliseringen av sjukvården: det saknas en gemensam digital standard. Vi föreslår att nästa regering inrättar ett "digitalt landsting" i form av en digital vårdplattform som fungerar för alla medborgare, skriver debattörer. **Debatt sid 4**

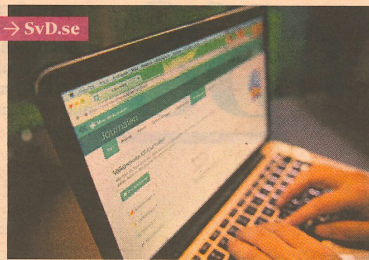

Foto: Jessica Gov/TT

Debatt | Olympiska spelen

Låt OS i Stockholm stärka idrotten

Att vara värd för vinter-OS och Paralympics skulle medföra nödvändig upprustning och förstärkning av idrottsanläggningar i Stockholmsregionen och i hela landet. Vi är beredda att samverka brett med dem som ser värdet av ett vinter-OS, skriver S-företrädare i Stockholm. **SvD.se/debatt**

Foto: Andreas Hildegren/TT

Stiftelser kan ge företag en ny roll i samhället

Aktiebolagsformen och det kortsiktiga kvartalstänkandet har spelat ut sin roll. Nu behövs fler stiftelseägda företag som arbetar för sina medarbetare och vill bidra till en bättre värld, skriver Gerhard Bley, vd på stiftelseägda Kavli.

Här kommer några skrämmande siffror för alla som äger och driver företag: En världsomspännande undersökning som Gallup gjorde 2011-2012 med 230 000 arbetstagare i över 140 länder visade att bara 13 procent är engagerade i sitt arbete. 63 procent uppgav att de är oengagerade. Resten, alltså 24 procent, sade sig vara direkt negativa till sina jobb. Nästan 9 av 10 arbetstagare är alltså omotiverade, och presterar knappast i närheten av sin maxkapacitet på jobbet. Det kan omöjligt leda till företag med hög effektivitet.

Istället för att fokusera på årliga produktivitetsökningar på några få procent genom investeringar i teknik och processer borde fokus ligga på att skapa miljöer där medarbetarnas motivation och engagemang ökar. Det skulle ge så mycket tillbaka, både för företagets konkurrenskraft och för medarbetarnas välbefinnande. Men hur gör man det?

Förutom ett ledarskap baserat på empati så tror jag att det krävs associationsformer som tar hand om människors behov av delaktighet, och tar deras önskan om att bidra till en bättre värld på allvar.

Yngre människor vill inte bara ha en bra lön – företaget de jobbar för ska också ha rätt värderingar, ett mänskligt ledarskap och tydlig hållbarhetsinriktning för att vara riktigt attraktivt. Våldigt få, förutom möjligen delägarna, motiveras av att jobba i företag som bara drivs för att öka aktievärdet. Hela finansbranschen spelar på tunn is.

Ekonomijournalister pratar om kris när vinsten i ett företag minskat med några procent, och förutspår undergång när aktien faller. Analytiker analyserar företag som om bolagens aktievärde skapar samhällsutveckling. Kortsiktigheten gör att kvartalsrapporterna blir allt mer ihålliga och ointressanta som indikator på ett samhälles kraft och utvecklingsförmåga. Att detta fortgår är efter kan bara förklaras genom att makten är koncentrerad till ett fåtal, betydande privata aktieägare som inte vill se förändringar.

Vi måste våga tänka nytt. Våga satsa på alternativa ägarformer som svarar mot män-

niskors och samhällets behov. Ett sådant alternativ är Kavlis ägarform. Kavli ägs av en samhällsnyttigt stiftelse med syfte att göra gott i världen, men genom att verka i en kapitalistisk marknadsekonomi.

Att bygga framgångsrika företag som långsiktigt stödjer både samhällets och ägarnas utveckling kräver en annan tidshorisont än kvartal. För oss som arbetar i bolag utanför börsen är kvartal som period fullständigt ointressant. Om vi skulle tänka i kvartal skulle företagets utveckling lida jämfört med det längre perspektiv vi har: Investeringar skulle inte genomföras. Ett mänskligt ledarskap skulle inte prioriteras. Det är klart att det finns privata ägare som också ser detta, men de är för få. Dessutom har fördelningen av de totala förmögenheterna blivit alltför skev, vilket innebär att för lite kapital och resurser går till samhällets gemensamma behov. Aktiebörser, private equity-företag och andra kortsiktiga ägarformer som inte prioriterar långsiktighet har fått för stort inflytande.

Hur ser då en optimal ägarmodell ut? Som arbetstagare kommer motivationen ur att man känner delaktighet, mening, vet att företaget bidrar till en bättre värld – och att man kan leva sitt liv i balans. Här kan Kavlis ägarstruktur stå som modell med betydligt större potential än den privata aktieägarmodellen.

Kavli var från början privatägt av familjen Kavli. Men på 1960-talet överlät Knut Kavli hela ägandet på en stiftelse, Kavlifonden. Kavlifonden äger idag 100 procent av aktierna i Kavli Group. Fonden har tre uppgifter: Den ska utöva sitt ägarskap över Kavli Group, förvalta överskottet från koncernen (det som inte används för återinvesteringar) och slutligen – fördela resurserna som skapas av Kavli Group till goda ändamål. Med goda ändamål avses humanitära insatser över världen, forskning och kultur. Under årens lopp har Kavli bidragit till många viktiga projekt. Bland annat har Kavli delfinansierat den telefonjour som organisationen Mind inrättat för självmordsbenägna människor. Kavlifonden har också bidragit till organisationer som Min Stora Dag, Trygga barnen, Ung Cancer, samt till diabetes- och Alzheimerforskning.

Vi måste våga tänka nytt, och våga satsa på alternativa ägarformer som svarar mot människors och samhällets behov, skriver Gerhard Bley. Foto: Pressbild

”

Vi kan inte förlita oss på att enskilda personer som Bill Gates ska investera sina enorma förmögenheter i goda ändamål.

Den största delen av medlen fördelas av Kavlifonden centralt (70-100 miljoner kronor om året). Därtill får medarbetarna i alla Kavli-bolag också vara med och bestämma vart delar av medlen ska gå.

Vi måste anpassa oss till den tid vi lever i. En ägarform som görs brett tillgänglig baserat på stiftelseformen skulle kunna skapa stark samhällskraft, både i själva företaget och i tillfredsställelsen bland medarbetarna. Dessutom skulle överskottet från stiftelseägda företag kunna bidra till finansieringen av den offentliga sektorn. På detta sätt skulle den klassiska skattefinansieringen av våra gemensamma behov kunna kombineras med direkt avkastning från "privatägda företag" i stiftelseform.

Staten bör möjliggöra fler stiftelseägda bolag genom kapitalisering och regelverk, där syftet är att företagen ska bli så framgångsrika som möjligt i en traditionell marknadsekonomi, men överskottet oavkortat går till ändamål som stödjer en sund samhällsutveckling. Allt från äldreomsorg till forskning och sjukvård. Staten skulle också kunna hjälpa till med finansiering för nya, stiftelseägda företag, exempelvis genom AP-fonderna. Ytterligare en god effekt av detta skulle kunna vara att vi breddar entreprenörskapet i Sverige – det kan ge entreprenörer som saknar kapital möjlighet att förverkliga sina affärsidéer.

Stiftelseformen med syfte att göra gott i världen skulle kunna bli vår tids största positiva förändring i näringslivet. Vi kan inte förlita oss på att enskilda personer som Bill Gates ska investera sina enorma förmögenheter i goda ändamål. Vi måste skapa system som ger bättre samhällsutveckling och fördelning. De stora kollektiva lösningarna har misslyckats, nu krävs något annat.

Den idealiska synergin i förslaget kommer av att kombinera marknadsekonomi och kapitalism med en ägarform som ger medarbetare det de efterfrågar: en chans att bidra till ett bättre samhälle och en möjlighet att leva sitt liv i balans.

Gerhard Bley
vd på Kavli